

خبر

موسیقی ایرانی ته مایه لحن حماسی اش را از دست داده است

موسیقی سنتی بیشتر حال و هوای تغزلی را می پسندد و برای همین با اشعار حافظ، سعدی و ... دم خور است. این موسیقی خیلی نمی تواند با شعر روایت گونه شاهنامه جفت شود و حق مطلب را ادا کند. همچنین کار کردن روی شاهنامه مطالعات و تخصص‌های زیادی می‌خواهد و فقط با اتکا به صدای خوب یا ردیف‌دانی نمی‌شود.به‌سراغش رفت. برای این کارباید اسطوره‌ها، تاریخ و فرهنگ ایران باستان را به خوبی شناخت. البته یک مساله دیگر این است که در سده اخیر، به مرور لحن حماسی موسیقی ایرانی از دست رفته است. شما اگر دقت کنید، رد پای این لحن حماسی را حتی می‌توانید در صدای خواننده‌هایی مثل اقبال آذر، سلیمان امیرقاسمی، تاج و… ببینید وبشودیکه هرچه به جلوآمده کم‌رنگ‌تر شده است. یعنی آنان با وجود آن که تغزلی می خواندند،اما ارگه‌هایی از حماسه هم در صدایشان شنیده می‌شده است. از ۵۰سال پیش کم‌کم یک عده‌ای اوتو به دست گرفتند و به خیال خودشان خواستند صدای خوانندگان موسیقی ایرانی را صاف کنند. این طوری شد که موسیقی ایرانی ته مایه لحن حماسی‌اش را هم از دست داد. من دست کم ۳۰ سال پیش از همدوره‌های خودم خواستم که دور هم جمع شویم وروی شاهنامه کارکنیم که نشد. این اشتیاق من در همه این سال ها وجود داشت که البته پاسخ درخوری نمی‌یافت. تا این که ۵سال قبل کلید این کار را با کمک سپرم (حافظ ناظری) زدم. او که در نیویورک موسیقی می‌خواند، یک ارکستر بین‌المللی را سامان داد و به همراهی هم در فرانسه و آمریکاکنسرت‌هایی را بر اساس داستان ضحاک برگزار کردیم. این جا اجازه شاهنامه‌خوانی ندادند، البته هیچ‌گاه نفهمیدم چرا ابتدا از فردوسی ترسیدند. با این حال بعد از سه سال، بعد از آن که دست اندرکاران، فیلم اجراهای فرانسه و آمریکا را دیدند، توجیه شدند که مجوز بدهند. از دو سال قبل ما کسب کاپ در ایران را زدیم و با کمک دوستان هنرمندم، گروه موسیقی فردوسی را راه انداختیم و این بار داستان ضحاک را به صورت مقامی نوآختم و خواندیم.

■ **شهرام ناظری– خبرآلاین**

اشعار حافظ و مولانا هم اصلاحیه می‌خورند

فرقی نمی‌کند شعر برای کیست، مهم این است که «من» دارم آن شعر را به ارشاد می‌بوم. من اگر «اتلا مثل توتوله» را هم به ارشاد ببرم، می‌گویند چرا به جای توتوله چیزی دیگری نگذاشتی و هزار ایراد می‌گیرند. فرقی نمی‌کند، این‌ها با من مشکل دارند. من شعر مولانا بردهم اصلاحیه خورده، شعر حافظ برم اصلاحیه خورده است. انگار مولانا که لقب سلطان العارِفین به او داده‌اند، نفهمیده چه گفته است، این‌ها می‌فهمند. کنگره حافظ‌شناسی در خارج می‌گذازند آخرکنگره‌اشن می‌نویسد که این قدر بعد عرفانی او بزرگ است که اگر هرسال هم کنگره بگذاریم ابعاد تفکر او را نمی‌فهمیم. این‌ها جان آدم بزرگ اصلاحیه می‌خورد. وقتی به بزرگان اصلاحیه می‌زنند، انتظار داریم برای اشعار دو تا دوست که شعرشان را می‌دهند می‌گویند دوست داریم تو بخوانی اصلاحیه‌زنند. آن قدر شعر را قطعه قطعه می‌کنند که منظور شاعر عوض می‌شود.

■ **فرمان فتحعلیان، خبرآلاین**

کتاب خوان
«شارلوت» بزرگ‌ترین خواهران پورته بود و آخر همه از دنیا رفت(۱۸۱۶ تا ۱۸۵۵). برخلاف «امیلی» و «آن» ازدواج کرد و رمان‌های بیشتری منتشر کرد.رمان‌هایش تیره و غمزه‌ده هستند؛ شاید بخاطر زندگی غمگینش، مادر، ماریا والیزابت خواهرانش، درکودکی بر اثرسل مژدند. پدرش کشیشی فقیر بود وتنها پرداختر ناخلف از کار درآمد.او چهار رمان نوشت:پروفسور،رمان را در ۱۸۴۶ برای ناشری در لندن فرستاد. ناشر آن را پس فرستاد و ضمن نامه‌ای اظهار امیدواری کرد کهربل(نام مستعارشارلوت پورته) آثار بهتری بنویسد. این رمان دو سال بعد از مرگ نویسنده چاپ شد. داستان یک معلم انگلیسی است در بلژیک. ورژن دخترانه و پخته‌تر پروفسور، ولایت است

■ **چین ایر؛** معروف‌ترین و اولین رمان منتشرشده شارلوت در ۱۸۴۷ بعد از رد «پروفسور» نوشته شد. راوی اول شخص یعنی «جین» در کودکی یتیم می‌شود. زن‌دایی‌اش او را به پرورشگاه می‌فرستد. بعد از اتمام تحصیلات معلم سر‌خانه دختر رو چستر می‌شود. رو چستر به او پیشنهاد ازدواج می‌دهد. جین فراری می‌کند. قصد تأسیس مدرسه دارد اما موفق نمی‌شود. رو چستر در آتش سوزی کور می‌شود.شرلی: یک داستان نه چندان عمیق اجتماعی در رابطه با کارگران کارخانه‌ودختری به نام‌شرلی است که در ۱۸۴۹ منتشرشد.

■ **ولایت:** آخرین و بهترین اثرشارلوت بود و ۱۸۵۲ منتشر شد. داستان از زبان لوسی روایت می‌شود که به امید زندگی بهتر از انگلستان به شهر فرانسوی «ویلت»سفر می‌کند و در آنجا معلم زبان انگلیسی مدرسه شبانه‌روزی می‌شود.خواسته‌های قلبی لوسی (یک انگلیسی پروتستان) توسط جامعه سربوب می‌شود.معلمی به نام پُل‌اماتول قصد ازدواج با او را دارد اما کشیش کاتولیک این‌اجازه را نمی‌دهد و سعی می‌کند مذهب او را تغییر ددهد که لوسی قبول نمی‌کند. لوسی تاآخر رمان برای زندگی بهتر تلاش می‌کند.وقتی اووضاع تازه داردوروبراه می‌شود؛ دردو خط‌آخر رمان همه‌چیز واقعی و غمناک تمام می‌شود. نشرنی و رضارضایی ترجمه‌های ولایت وجین ایررا منتشر کرده‌اند. جین ایر پیش از این ترجمه‌های متعدد دیگری داشته‌است.

روز مرا دیدن توشب غم ببریدن تو
از توشبم روز شود همچو نهاری صنما
باغ پراز نعمت من گلبن بازنتن من
هیج ندید و نبود چو ن تو بهاری صنما
جسم مرا خاک کنی خاک مرا پاک کنی
باز مرا نقش کنی ماه عذرای صنما

<div></div>	<div>«مولوی، دیوان شمس، غزلیات»</div>
<div></div>	

گزارشی از همایش سه روزه هنر و ریاضیات در خانه ریاضیات اصفهان؛

کاشیکاری ایرانی ؛ از مسجد جامع اصفهان تا کلاس درس هلندی

گزارش

نقیسه حاجاتی

هفته گذشته، اصفهان میزبان یک کارگاه سه روزه با عنوان «ریاضیات و هنر» بود. کارگاهی که باعث شد جمعی از دانشجویان و اساتید رشته‌های معماری و ریاضیات از شهرهای مختلف ایران و البته شهر اوتریخت هلند به اصفهان بیایند و سه روز به تحقیق و پژوهش در فصل مشترک دنیای ریاضیات و هنر بپردازند. برنامه‌های این همایش هر روز با یک سخنرانی، چند کارگاه، بازدید و نمایشگاه همراه بود. سخنرانی‌ها و کارگاه‌ها توسط اساتید ریاضی و هنر دانشکده ریاضی دانشگاه اتریخت هلند و دانشکده‌های ریاضی و هنر دانشگاه‌های ایران ارایه شدند.

■ **ازشاه‌گره تا درپامام**

در اولین روز این کارگاه، پس از افتتاحیه، جان هوخذنایک استاد ریاضی دانشکده اوتریخت هلند سخنرانی‌اش را با عنوان «ابعاد جهان درکتب و منابع قدیم» ارایه‌کرد. «گره در گره و شاه گره» عنوان اولین کارگاه این همایش بود که احمد منتظر و مهرداد حجازی، آن‌ا راپرای مخاطبان ارایه دادند. سپس گاسن کارزنبرگ در کارگاهش درباره «کاشیکاری ایرانی در کلاس درس هلندی» صحبت کرد. کارگاه «کاربرد هندسه عملی در مثلث هنجار» عنوان مبحثی بود که نیما ولی بیگ به آن پرداخت و بازدید از مسجد جامع اصفهان آخرین برنامه اولین روز این همایش سه روزه بود. در دوم روز، علاقمندان پای صحبت‌های محمد تقی توسلی نشستند تا درباره «کتنبیک ماره در نقش‌نگاری» بشنوند. «روش قدیمی محاسبه بدون ماشین حساب» موضوع کارگاه استیون ویستر بود. اکبر زمانی کارگاه «مقرنس» و خون وردن کارگاه «روش کندی در رمزنگاری» را برگزار کردند.

سخنرانی محمدمقتانی با موضوع «آجر فرش های پن زر»، کارگاه «شناخت گره و روش‌های ترسیم آن» ارائه شده توسط بهره تقوی نژاد، کارگاه «شُر، هنرمند هلندی و الگوهای هندسی» با حضور ویلفرد گراف و کارگاه «بررسی گره چینی‌های پیچیده و یافتن روش رسم آنها» حاصل کار نیما ولی بیگ و شبنم ورد برنامه‌های آخرین روز همایش هنر و ریاضیات در خانه ریاضیات اصفهان بودند. در پایان روز هم میهمانان همایش از کارگاه آقای قنبری بازدید کردند و در کارگاه، کارهای استاد ماهرالشش را دیدند. محل آخرین بازدید این برنامه هم «درپ امام» بود که میهمانان توانستند هنر را در کاشیکاری‌ها و مقرنس‌های این بنای تاریخی ببینند. نمایشگاه‌های گروهی، ماکت‌های دانشجویهای دانشگاه هنر اصفهان، موسیقی و ریاضیات، نمایش مجموعه آثار استاد ماهرالشش، نمایش فیلم مستندبناهای تاریخی اصفهان، نمایش

سخنرانی استاد ریاضی دانشگاه اوتریخت، از عدم تمایل دانش‌آموزان هلندی به ریاضیات گفت و تأکید کرد:

گر تو ملولی ای پدر جانب یار من بیا
تا که بهار جان‌ها تازه‌کنند دل تو را
بوی سلام یار من تلخه بهار من
باغ و گل و ثمار من آردسوی جان صبا

<div></div>	<div>«مولوی، دیوان شمس، غزلیات»</div>
<div></div>	

هر چه بیافت باغ دل از طرب و شگفتگی
از دی این فراق شد حاصل او همه هیا
زرد شدست باغ جان از غم هجر چون خزان
کی برسد بهار تو تا بنمایش نما
برسرکوی تو دلم زار نزار خفت دی
کرد خیال تو گذر دید بدان صفت ورا

<div></div>	<div>«مولوی، دیوان شمس، غزلیات»</div>
<div></div>	

گفت و گو با دکتر علی رجالی در باره ریاضیات و هنر ؛

دانشجوها باید فعالیت‌های میان رشته‌ای داشته باشند

ارائه نمایند. این طور نیست‌که فقط یک مقاله حاصل شود، یک گروه‌کاری است که تشکیل خواهد شد.

■ **چه کارکردی برای همایش هنر و ریاضیات در نظر داشتید؟**

ما خیلی علاقه داریم که دانشجوی‌های ریاضی و دانشجوی‌های هنر با هم تعامل کند و این مسئله در این همایش اتفاق افتاد. دانشی که شما در دو قسمت هنر و ریاضیات دارید اگر با هم آمیخته شوند حتماً نتایج خوبی خواهد داشت. خانه ریاضیات نه تنها برای این مساله بلکه برای رشته‌های دیگر هم برنامه‌ها را دارد. مثلاً ریاضیات و پزشکی، ریاضیات و مهندسی، انواع رشته‌های مهندسی که با ریاضیات سر و کار دارند، خانه، فعالیت‌های بین رشته‌ای را تشویق و حمایت می‌کند.

■ **خروجی این همایش چه بود؟**

ایجاد ارتباط بین این گروه‌های اساتید و دانشجوی‌های ایرانی و هلندی که امیدواریم به انجام پروژه‌های مشترک بینجامد، مهم‌ترین فایده این پروژه است. اما این که مجبور باشند در انتهای همایش پروژه‌های تحویل بدهند، نه! اینجا سیستم آزاد داریم. در خانه ریاضیات «پاید» وجود ندارد. ما هیچ امتحانی هم نمی‌گیریم. افرادی که جذب این کارها می‌شوند می‌توانند ادامه بدهند. الان گروه‌های در خانه هستند

که دارند در موضوعات مختلف بیشتر معماری، کار می‌کنند. البته دنبال این هستیم که بخش‌های دیگری را هم اضافه کنیم. مثلاً اسامال در کنار همین

ورکشاپ بخش موسیقی را هم اضافه کردیم. اگر بپذیم که افرادی هستند که دوست دارند ریاضیات موسیقی را دنبال کنند، اینجا همه امکانات آموزشی و پژوهشی را برایشان فراهم می‌کنیم، دیگر، الان این‌ها که یک نفر تک رشته‌ای فکر کند و در آن رشته کار کند، در دنیا معنی ندارد. خانه ریاضیات زودتر از همه به این نکته رسیده و می‌خواهد بگوید همه دانش آموزان و دانشجویا باید میان رشته‌ای کار کنند. دید وسیع‌تری پیداکنند و کارهای نوبی را ارایه دهند.

■ **خانه ریاضیات یا فضاهای آموزشی، پژوهشی شبیه به این مرکز در کشورهای دیگر هم وجود دارد؟**

خانه ریاضیات در هیچ جای دنیا نداریم. فقط کلوب‌های ریاضی هستند. اولین خانه ریاضیات اصفهان تشکیل شد و به دنبال آن الان ۳ خانه ریاضیات در سطح کشور تشکیل شده که همه با هم ارتباط دارند. شورای خانه‌های ریاضیات را هم داریم. علاوه بر آن، برخی کشورهای دیگر هم اظهار تمایل کرده‌اند که خانه ریاضیات داشته باشند.

سه سال گذشته از فرانسه از من دعوت کرده بودند که بروم به سال خانه ریاضیات کجاست؟ «ics house» فعالیت‌های خودم در خانه ریاضیات دور هم بنشینند و راجع به این مساله تحقیق کنند. جلسه عمومی نیست، کارگروه تخصصی است و افراد برای این کارگروه انتخاب شده‌اند.

■ **خروجی آن، یک مقاله خواهد بود؟**

حتماً تعداد زیادی مقاله حاصل خواهد شد. چون آن چیزهایی که اینجا مؤتمر را هفته‌آینده در کلاس درسم در اوتریخت برای دانشجویانم ارائه خواهم داد.

این پژوهشگر تاریخ ریاضی، درباره رویکرد مردم به ریاضیات در کشور خودم و از دور، هر بروی این صحبت می‌کنید، خیلی زشت است که بگویید مثلاً ادبیات فرانسه را نمی‌شناسید اما وقتی صحبت به ریاضی می‌رسد، خیلی‌ها با افتخار می‌گویند که از ریاضی هیچ چیزی نمی‌فهمند. ولی باید سعی کنیم که جنبه‌های کاربردی و جذاب ریاضی را هم به مردم نشان بدهیم. مثلاً این که در ساخت این رکورد صدا، ریاضیات چه نقشی داشته و فکر می‌کنم خانه‌های ریاضیات خیلی می‌توانند به تغییر دید مردم نسبت به کاربرد و مفهوم ریاضیات کمک‌کنند.»

ولی امکاناتی برای علاقمندان فراهم می‌کنند تا افراد در کارگروه‌های تخصصی بتوانند بر روی موضوعات خاص دنیای ریاضی و هنر به طور جدی و عمیق تحقیق و پژوهش انجام دهند.

نیما ولی بیگ در این باره توضیح داد: «دوره جدید کلاس‌های آزاد گروه هنر و ریاضیات خانه ریاضیات اصفهان، از خرداد ماه شروع می‌شود. اطلاع‌رسانی این دوره‌ها از طریق وب‌سایت خانه ریاضیات انجام می‌شود. کلاس‌های هفتگی داریم که در کارگاه ریاضیات و هنر و آکتیو مباحث را در دور روز به صورت تریسمی و کارهای عملی و کار با نرم افزار آموزش ریاضیات، آموزش و پژوهش دو رکن مهم سیاست خانه ریاضیات هستند. حلقه‌های پژوهشی و آموزشی تشکیل می‌شوند. علاقمندان با انتخاب موضوعات مورد علاقه‌شان فعالیت‌هایشان را آغاز می‌کنند و خانه هم با تخصیص امکانات و معرفی منابع آموزشی از کارگروه‌های تخصصی حمایت می‌کند.»

دکتر علی رجالی نام آشنایی برای دانشجویان ریاضی و آمرادانشگاه‌های اصفهان، صنعتی اصفهان، شیخ بهایی و شیراز است. او فارغ التحصیل کارشناسی ارشد ریاضی از دانشگاه شیراز و دکتری آمار از دانشگاه استنفورد است و فعالیت‌های مختلفی مخصوصاً در زمینه آموزش ریاضی و آمار به دانش‌آموزان و دانشجویان داشته است؛ چه در خانه ریاضیات اصفهان که خود، عضو هیات موسس، هیات امنا و شورای اجرایی آن است و چه در دانشگاه‌ها و کلاس‌های درس. با دکتر علی رجالی، درباره همایش هنر و ریاضیات صحبت کردیم.

■ **شاید بتوان گفت تصور عمومی این است که دو دنیای ریاضیات و هنر خیلی از هم دور هستند. نظر شما چیست؟**

اتفاقاً ریاضیات و هنر بسیار به هم مربوط هستند. هر دو هم به ذوق و استعداد خاص احتیاج دارند. مبنای بسیاری از پدیده‌های موسیقی و طبیعت بر ریاضیات است. فعالیت‌های دانشمندان ریاضی اصفهان در هنر معماری شهر بارز هستند. شناسایی این مسئله که چه ریاضیاتی در این هنرها به کار رفته و چه کارهایی بر روی این معماری می‌توان انجام داد، مباحث و سئوالاتی بوده که در اولین مرحله تشکیل خانه ریاضیات پرسیده و برای پاسخ دادن به آن‌ها برنامه ریزی شد.

■ **و همایش هنر و ریاضیات هم در راستای همین پاسخگویی به وجود آمد؟**

خانه ریاضیات قراردادی با انستیتو فرودناتل هلند دارد که کارهای مشترکی را انجام دهند. یکی از این کارها این بود که ما بتوانیم برنامه‌هایی در راستای شناسایی آثار معماری و ریاضیات آن داشته باشیم. از حدود ۲۰ سال قبل کارگاه ریاضیات و هنر در اصفهان برگزار شد. که مرحوم ماهرالشش، چهره ماندگار معماری ایرانی اسلامی، در آن حضور داشتند. ایشان و افراد دیگری که در این زمینه‌ها کار کرده بودند در آن کارهایشان را ارایه دادند و خانه ریاضیات گروه همایش کارگاه‌هایی برگزار کردند. به دنبال آن، یک کارگاه ریاضیات اصفهان داشته باشد. او گفت: « فکر می‌کنم که زمان زیادی باید بگذرد تا این مبحث جا بیافتد. در ایران هم خانه ریاضیات در سال ۱۹۹۵ تأسیس شد و من در اولین کنفرانس آن حضور داشتم.

حالا هم پیشرفت‌ها و دستاوردهایی که در این مدت کسب کرده‌ا بر میبینم، شبیه‌سازی این خانه در شهرهای دیگر ایران خیلی ساده‌تر از شبیه‌سازی آن در یک کشور دیگر است.»

■ **افتخار می‌کنند که ریاضی نمی‌دانند!**
استیون ویستر، استاد تاریخ ریاضی و ریاضی عمومی دانشگاه اوتریخت با اشاره به تجربه شرکت در همایش هنر و ریاضیات گفت: «من مدتی است که در زمینه کاشیکاری اسلامی تحقیق می‌کنم اما این بار کاشیکاری ایرانی رآمیخنه با فرهنگ ایرانی یاد گرفتم. بیشتر از زمانی که در کشور خودم و از دور، هر بروی این موضوع تحقیق می‌کردم، آموختم. و مجموعه‌ای از چیزهایی که اینجا مؤتمر را هفته‌آینده در کلاس درسم در اوتریخت برای دانشجویانم ارائه خواهم داد.»

این پژوهشگر تاریخ ریاضی، درباره رویکرد مردم به ریاضیات در کشور خودم و از دور، هر بروی این صحبت می‌کنید، خیلی زشت است که بگویید مثلاً ادبیات فرانسه را نمی‌شناسید اما وقتی صحبت به ریاضی می‌رسد، خیلی‌ها با افتخار می‌گویند که از ریاضی هیچ چیزی نمی‌فهمند. ولی باید سعی کنیم که جنبه‌های کاربردی و جذاب ریاضی را هم به مردم نشان بدهیم. مثلاً این که در ساخت این رکورد صدا، ریاضیات چه نقشی داشته و فکر می‌کنم خانه‌های ریاضیات خیلی می‌توانند به تغییر دید مردم نسبت به کاربرد و مفهوم ریاضیات کمک‌کنند.»

گفت و گو با مسئول گروه هنر و ریاضیات خانه ریاضیات اصفهان

ارتباط منطقی هنر با رشته‌های مختلف، نادیده گرفته می‌شود

ولی بیگ هر محدودیتی که در تعریف هنرها قایل شویم، درست مثل این است که زیرمجموعه را به جای مجموعه تعریف کنیم. برای همین است که «ابزار دهش داده‌هاست» به عنوان تعریفی جامع از هنر ارایه شد و بعد با اضافه کردن واژه «گونه‌ای» به ابتدای این تعریف، مانع‌ت را هم برای تعریف به وجود آوردند و به جمله جامع و مانع «هنر، ابزار دهش داده‌هاست» رسیدند.

به گفته مسئول گروه ریاضیات و هنر خانه ریاضیات اصفهان، یکی از جنبه‌های هنر که همیشه نادیده گرفته می‌شود، ارتباط منطقی هنر با سایر علوم است.

ولی بیگ، درباره کارکرد هنر در ریاضیات گفت: «به عنوان مثال، یکی از مشکلات عمده‌ای که در جامعه